

Список використаних джерел:

1. Матієнко О. Виховання толерантності починається з учителя. *Рідна школа*. 2015. № 6. С. 29-32.
2. Стасюк Н. Формування толерантності у вчителів початкової школи. *Директор школи. Україна*. 2016. № 8. С. 46-48.
3. Ткачук В. Толерантність як складова гуманістичного виховання дитячих особистостей. *Освіта України*. 2016. № 20. С. 6.
4. Якухно І. Все про толерантність. Фундаментальна цінність відкритого суспільства. *Управління освітою*. 2017. № 20. С. 5-9.

Малежик Н.В.

студентка,

Науковий керівник: Кухар Л.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СТРУКТУРІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Реалії сьогодення супроводжуються змінами законодавства про освіту (прийняття нового Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р.), що призводить до необхідності впровадження моніторингу, як основного інструменту забезпечення і підвищення якості освіти з тим, щоб кожен працівник галузі, від педагога до управлінця, володів основами технології освітнього моніторингу відповідно до своїх посадових обов'язків, з метою забезпечення оволодіння здобувачами освіти компетентностями, передбаченими конкретною освітньою програмою, а також реалізацією індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів.

Питання освітнього моніторингу досліджувалося багатьма вченими, зокрема: О. Майоровим, С. Шишовим, В. Кальнеєм, О. Ляшенком, Л. Качаловою, С. Бабинцем, І. Анненковою, Н. Максимчуком, Л. Ніколаєвою.

Основними нормативними документами, що регулюють питання впровадження моніторингу в освітніх установах є:

- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р.;
- Указ Президента України № 344/2013 від 25.06.2013 р. «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016 р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
- Порядок проведення моніторингу та оцінки якості освіти № 1283, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України 14.12.2011 року;
- Порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 533 від 08.07.2015 року.

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. дає визначення *моніторингу якості освіти* як системи послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності *фактичних результатів освітньої діяльності заявленим цілям*, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Виділяють внутрішній та зовнішній моніторинг. Внутрішній моніторинг якості освіти проводиться закладами освіти (іншими суб'єктами освітньої діяльності) самостійно. Зовнішній моніторинг якості освіти може проводитися будь-якими органами, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності. Участь закладів освіти (інших суб'єктів освітньої діяльності) та учасників освітнього процесу у зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною, за виключенням випадків, встановлених законодавством [1; 2].

Окрім належних інструментів моніторингу якості освіти, основними та визначальними вимогами для проведення моніторингу є *об'єктивність* інтерпретації результатів досліджень, *системність* (систематичність) оцінювання якості освіти, *оперативність* доведення до відома уповноважених органів управління освітою та посадових осіб результатів досліджень з метою належного, своєчасного, ефективного реагування. Законопроект «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти», опублікований на сайті МОН 28.05.2019 року, містить положення

про *договір щодо проведення моніторингу*, який може укладатися між ініціатором та суб'єктом моніторингу.

Удосконалення системи моніторингу якості освіти було передбачено і попередніми нормативно-правовими актами, зокрема, Указом Президента України № 344/2013 від 25.06.2013 р. «Про національну стратегію розвитку освіти на період до 2021 року». І це не є дивним, оскільки, як зазначає В.Г. Кремень: «...старе й скасоване нерідко співіснує з новим і чинним...» у зв'язку з тим, що «...системний моніторинг якості освіти практично не здійснюється...», через що «...об'єктивних даних для державного управління розвитком галузі бракує. За великої кількості концептуальних і нормативних напрацювань, масштаби, темпи і глибина перетворень в освітній сфері відчутно не задовольняють потреби держави, суспільства, особистості...» [3, с. 10]. Також «...перехід до наступних етапів модернізації системи освіти без належного моніторингу якості попереднього стану зумовив безвідповідальність управлінців за результати, загальмував розвиток економіки освіти, інноваційний рух до її нової якості тощо...» [3, с. 12].

Одним з основних критеріїв визначення об'єктивності досліджень якості освіти є критерій *незалежності* діяльності відповідних інституцій, як це визначено, наприклад, в місії та стратегії діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) [4], створеного на виконання ст.ст. 16-23 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року, функціями якого є передусім зовнішній контроль за діяльністю ЗВО та формування програм підготовки фахівців відповідно до потреб ринку праці, суспільства, держави.

Заклади вищої освіти повинні постійно проводити роботу з вдосконалення своїх внутрішніх систем забезпечення якості освіти, навчання своїх педагогічних працівників з розробки якісного інструментарію, анкет для проведення опитувань, тестових методик для перевірки знань та вмінь здобувачів освіти відповідно до національних та міжнародних стандартів. Наразі, часто немає порозуміння між науково-педагогічними працівниками щодо необхідності визначення завдань моніторингу, вміння конструювати якісні тести та тестові завдання, щоб вони включали обґрунтування концепції, зміст, форми, результати та їх інтерпретацію, а не зводилися тільки до елементів випробування.

Загалом, моніторинг освітньої діяльності, на рівні вищої освіти, залежить від керівництва ЗВО: ректора, ректорату, вчених рад та покладається на відділи, сектори, центри з моніторингу, регулюється статутами ЗВО та відповідними положеннями про сектори, відділи, центри моніторингу. Проте, незважаючи на те, що центри моніторингу є структурними підрозділами ЗВО, що визначено їх установчими документами, функції даних центрів часто є розпорощеними між декількома відділами, тому незрозуміло, який відділ несе відповідальність за моніторинг.

Сьогодні в Україні лише Центр тестування при МОЗ України в повній мірі відповідає критеріям незалежності та об'єктивності, оперативності доведення до відома громадськості результатів досліджень, адже даний центр має чітку розроблену нормативну базу, методологію, інструментарій, дослідження відбуваються одночасно по всій країні (Центр тестування проводить 32 ліцензійних іспити на рік, в ньому беруть участь студенти з 141 ЗВО), своєчасно публікуються звіти [5], тести мають хороші психометричні показники, є вивіреніми протягом років, набули певної «ваги» в державі, адже сертифікат про успішне складання Ліцензійного іспиту КРОК є підставою для чергової атестації студентів/інтернів ЗВО, що здійснюють підготовку за напрямками «Медицина» та «Фармація». Також, дослідження Центру тестування при МОЗ беруться до уваги при розробленні нових стандартів та програм підготовки за медичними спеціальностями в ЗВО, а також даний Центр користується довірою міжнародних організацій з тестового контролю.

Таким чином, ЗВО потрібно проводити роботу з удосконалення діяльності своїх Центрів (відділів, секторів та ін.) моніторингу якості освіти, не тільки зважаючи на документи впливових міжнародних організацій із забезпечення якості, а й беручи до уваги, передусім, практику діяльності Центру тестування при МОЗ, чітко прописуючи в своїх установчих та ін. документах цілі, інструменти, порядок оприлюднення результатів моніторингу, повноваження відповідальних осіб та ін.

Перспективним вбачається подальше впровадження та удосконалення використання тестових технологій в ЗВО з тим, щоб вони використовувалися для чергового семестрового контролю, підсумкової атестації студентів за всіма напрямками та спеціальностями, щоб вони

теж відбувалися у масштабах всієї країни та слугували для розроблення стандартів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.11.2019).

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII // База даних «Законодавство України» / ВР України [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата звернення: 30.11.2019).

3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко(заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – 448 с. – Бібліогр.: с. 21. – (До 25-річчя незалежності України).

4. Стратегія Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р. // Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти [сайт]. Київ, 2019. URL: <https://naqa.gov.ua/місія-та-стратегія-агентства/> (дата звернення: 30.11.2019).

5. Звіти // Центр тестування при Міністерстві охорони здоров'я України [сайт]. Київ 2019. URL: <https://www.testcentr.org.ua/docs/TB/TB-Zvit-Bulakh.pdf> (дата звернення 30.11.2019).

6. Досвід участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка в розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE : монографія / В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич та ін. ; за заг. ред. Л. Губерського. – К. : ВПЦ «Київський Університет», 2018. – 343 с.

7. МОН пропонує для обговорення проект наказу «Про затвердження порядку проведення моніторингу якості освіти» // Міністерство освіти і науки України [сайт]. Київ, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-nakazu-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-monitoringu-yakosti-osviti> (дата звернення 30.11.2019).